

Prima instanță: Judecătoria Ștefan Vodă
Judecătorul: Iu. Silarin
Instanța de Apel: Curtea de Apel Bender
Judecători: M. Antonov
S. Vrabii
G. Druguș

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

28 mai 2014

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul
Judecători

Valeriu Doagă
Ala Cobăneanu, Sveatoslav Moldovan,
Ghenadie Nicolaev și Vera Macinskaia,

examinînd recursurile declarate de Primăria st. Talmaza,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Pronoza Iurie și Pronoza Fiocla, intervenientul accesoriu SRL „Mastas Brio” împotriva Primăriei satului Talmaza, rn. Ștefan Vodă, intervenient accesoriu Pleșca Vladimir cu privire la încasarea prejudiciului material și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Bender din 24 octombrie 2013, prin care apelul declarat de Pronoza Iurie și Pronoza Fiocla, intervenientul accesoriu SRL „Mastas Brio” a fost admis,

A C O N S T A T A T:

La 12 august 2008 SC „Mastas-Brio” SRL, intervenienți accesorii Pronoza Iurie și Pronoza Fiocla, a înaintat în instanța de judecată o acțiune împotriva Primăriei satului Talmaza, rn. Ștefan Vodă, intervenient accesoriu Pleșca Vladimir cu privire la încasarea prejudiciului material și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, în perioada anului agricol 2006, SC „Mastas-Brio” SRL a arendat de la cetățenii st. Talmaza terenuri agricole cu o suprafață de 14.3388 ha, dintre care 8,5 ha a fost plantat cu cultură multianuală rădăcină de hrean.

A mai specificat reclamantul că, la începutul luni aprilie 2006, conform dispozițiilor primarului Vladimir Pleșca, terenul agricol cu suprafața de 8,5 ha, plantat cu rădăcină de hrean, cu o evidență vădită a culturii deja răsărite, a fost dizmeriștit, cultivat și semănat cu floarea soarelui de către cetățenii Vlas V. și Vlas A., cu care mai târziu primăria, a încheiat un contract de arendă cu persoanele menționate.

A mai menționat reclamantul că, Pronoza Iu. și Pronoza T. au înaintat organelor de drept plângeri pe numele lui Vladimir Pleșca, în baza cărora a fost intentată în privința lui V. Pleșca urmărire penală. Ulterior, Vladimir Pleșca a fost condamnat. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 09 aprilie 2008, V. Pleșca a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 328 alin. (3) lit. b) CP. Conform aceleiași decizii a fost admisă în principiu acțiunea civilă a lui Pronoza Iurie, lăsând ca acesta să se expună în privința cuantumului pe cale acțiunii civile.

Reclamantul a specificat că, prejudiciul material este constituit din:

a) costul lucrărilor agricole pentru primul an după cum urmează:

- Dizmeriștitul - 600 lei la ha X 8,5 ha = 7200 lei,
- Aratul - 1000 lei la ha X 8,5 ha = 8500 lei.
- Boronitui - 400 lei la ha X 8,5 ha = 4800 lei.
- Pregătirea terenului pentru plantaj - 400 lei X 8,5 ha = 4800 lei
- Altoi - plantaj - 1500 kg la ha X 8,5 ha X 5 lei pe 1 k. = 63750 lei
- Plantarea - 2000 lei la ha X 8,5 ha = 20000 lei
- Cultivatul - 700 lei la ha X 8,5 ha = 5950 lei
- Îngrășămintă - 1000 lei la ha X 8,5 ha = 8500 lei

b) costul roadei pierdute – 714000 lei pe un an agricol, de unde roadă de pe un ha, conform datelor științifice constituie 10 tone prețul de realizare a unui kg, de hrean constituie 8,40 bani. Așadar, dacă de pe 8,5 ha urma să se recolte o roadă de 85 tone, atunci 85 tone ori 85000 kg X la 8,40 bani - 714000 lei MD. Această roadă a fost pierdută pe doi ani agricoli, 2006 și 2007, este 714000 X 2 ani = 1428000 lei MD.

Impozitul funciar plătit de întreprindere pe perioada anilor 2006-2007 pe suprafața de 8,5 ha constituie în total 5100 lei, a câte 300 lei de ha.

Solicită reclamantul încasarea din contul primăriei satului Talmaza rn. Ștefan-Vodă, în beneficiul SC „Mastas-Brio” SRL suma de 1556550 lei. Întru asigurarea acțiunii, a solicitat aplicarea sechestrului pe bunurile imobile ale primăriei în limita sumei ce constituie prejudiciul material.

Ulterior, reclamanții au înaintat o cerere privind concretizarea cerințelor. Solicită reclamanții încasarea din contul primăriei s. Talmaza rn. Ștefan Voda, în mod solidar în folosul reclamanților prejudiciul material suma de 1 548 700.00 lei, cauzat prin acțiunile ilegale ale fostului primar a primăriei s, Talmaza, V. Plesca. Încasarea din contul primăriei s. Talmaza, în beneficiul lui Pronoza Fiocla a sumei de 250000.00 lei – cu titlu de prejudiciul moral și în beneficiul administratorului SRL „Mastas Brio”, Turețchi Tatiana a sumei de 250 000.00 lei – cu titlu de prejudiciu moral.

La 21 ianuarie 2013 Pronoza Fiocla și Pronoza Iurie în calitate de reclamanți și inrervenientul accesoriu SRL „Mastas Brio” au înaintat o cerere de concretizare a cerințelor.

Solicită reclamanții încasarea din contul primăriei st. Talmaza în beneficiul lui Pronoza Fiocla și Pronoza Iurie a sumei de 1546150 lei – cu titlu de prejudiciu material și sumei de 250000 lei pentru fiecare – cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărîrea Judecătoriei Ștefan Vodă din 13 februarie 2013, acțiunea înaintată de Pronoza Iurie și Pronoza Fiocla, intervenientul accesoriu SRL „Mastas Brio” împotriva Primăriei satului Talmaza, rn. Ștefan Vodă, intervenient accesoriu Pleșca Vladimir cu privire la încasarea prejudiciului material și repararea prejudiciului moral, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Bender din 24 octombrie 2013, apelul declarat de Pronoza Iurie și Pronoza Fiocla, intervenientul accesoriu SRL „Mastas Brio” a fost admis. A fost casată hotărîrea Judecătoriei Ștefan Vodă din 13 februarie 2013. S-a dispus încasarea din contul Primăriei satului Talmaza rn. Ștefan Vodă în beneficiul lui Pronoza Iurie și Pronoza Fiocla suma de 1 546 150.00 lei – cu titlu de prejudiciu material și suma de 20000 lei pentru fiecare – cu titlu de prejudiciu moral.

Invocînd ilegalitatea acestei decizii, la 27 decembrie 2013, Primăria st. Talmaza, a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece, instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii.

Totodată, recurentul a mai invocă faptul că, instanța de apel a emis actul de dispoziție cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

Instanța de recurs reiterează prevederile art. 434 CPC, care statuiază expres că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din actele pricinii se constată că, decizia recurată a fost expediată în adresa părților la 26 decembrie 2013, iar recursul a fost declarat la 27 decembrie 2013.

Astfel, prin prisma art. 434 CPC, instanța de recurs constată că recursul a fost declarat în termen.

Referința înaintată de Pronoza Iurie, la cererea de recurs declarată de Primăria st. Talmaza, a parvenit în adresa Curții Supreme de Justiție la 07 februarie 2014.

Referința înaintată de Pronoza Fiocla, la cererea de recurs declarată de Primăria st. Talmaza, a parvenit în adresa Curții Supreme de Justiție la 31 martie 2014.

Referința înaintată de Pronoza Fiocla, Pronoza Iurie și SRL „Mastas Brio”, la cererea de recurs declarată de Primăria st. Talmaza, a parvenit în adresa Curții Supreme de Justiție la 01 aprilie 2014.

Studiind materialele dosarului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Primăria st. Talmaza întemeiat și care urmează a fi admis.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente. În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele cauzei rezultă cu certitudine că, Pronoza Iurie și Pronoza Fiocla intervenient accesoriu SC „Mastas-Brio” SRL, au înaintat în instanța de judecată o acțiune împotriva Primăriei satului Talmaza, rn. Ștefan Vodă, intervenient accesoriu Pleșca Vladimir, prin care au solicitat, încasarea din contul primăriei s. Talmaza în beneficiul lui Pronoza Fiocla și Pronoza Iurie a sumei de 1 546 150.00 lei – cu titlu de prejudiciu material și suma de 250000 lei pentru fiecare – cu titlu de prejudiciu moral.

Actele pricinii atestă faptul că, Pleșca Vladimir exercitând atribuțiile de servicii în calitate de primar al st. Talmaza, rn. Ștefan Vodă, în luna mai a anului 2006, depășind limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege și manifestând neglijență în serviciu, a încălcat prevederile art. 84 alin. (3) din Legea administrației publice locale nr. 123-XV din 18 martie 2003, conform, căroră „înstrăinarea, concesiunea, arenda și locațiunea, ..., se fac prin licitație publică, organizată în condițiile legii” și conform prevederilor art. 22 alin. (1) și (2) din Legea nr. 108 din 15 mai 2003, cu privire la arendă în agricultură, care prevede că terenurile agricole proprietate publică se dau în arendă de către Guvern sau de către autoritățile administrației publice locale, în limitele competenței și în condițiile legislației în vigoare și arendarea, terenurilor proprietate publică se face prin licitație publică sau în alt mod prevăzut de lege.

S-a mai stabilit că, fără a verifica dacă Vlas Serghei a înaintat cerere anexarea actelor necesare în baza contractului de arendă pentru a i se permite folosirea terenului agricol din fondul de rezervă a primăriei și neverificînd că o asemenea cerere în realitate a fost examinată de către Consiliul sătesc Talmaza și neverificînd dacă în baza cererii respective s-a adoptat o decizie privind darea în arendă a terenului lui Vlas S., i-a permis acestuia să prelucra suprafața de 29,02 ha de teren agricol din fondul de rezervă a primăriei s. Talmaza fără să-i măsoare și să-i arate lotul, locul concret. În rezultatul unei atitudini neglijente și neconștiincioase a primarului Pleșca Vladimir, Vlas Serghei a prelucrat 20,52 ha din fondul de rezervă al primăriei s. Talmaza, iar suprafața de 8,5 ha din greșeală și neștiință a prelucrat terenul agricol din proprietatea privată și cea arendată, care Pronoza Iu. A semănat-o cu cultură multianuală de hrean.

De menționat că, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 ianuarie 2012 a fost încetat procesul penal intentat în privința lui Pleșca Vladimir Semion învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 329 alin. (I) CP pe motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, iar acțiunea civilă înaintată de către Pronoza Iurie a fost lăsată fără soluționare. Astfel, în cadrul dosarului penal menționat, partea vătămată și parte civilă a fost recunoscut Pronoza Iurie.

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție analizînd situația de fapt din prezenta speță în raport cu probele anexate la dosar, menționează că, decizia instanței de apel pronunțată pe marginea pricinii respective poartă un caracter prematur din următoarele considerente.

Instanța de recurs specifică faptul că, din dispozitivul deciziei Curții de Apel Bender din 24 octombrie 2013 se distinge faptul că, nu este identificabil clar care hotărîre a fost casată de către instanța de apel.

Astfel, instanța de recurs constată o eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, din care considerente pricina urmează a fi remisă pentru rejudecare în instanța de apel.

Totodată, Colegiul Curții Supreme de Justiție menționează că, la rejudecare instanța de apel urmează să verifice dacă circumstanțele pricinii date, cad sub incidența instituției răspunderii comitentului pentru fapta prepusului.

De menționat că, această răspundere se justifică prin faptul că prepusul îndeplinind funcțiile încredințate, apare în calitate de reprezentant legal al comitentului. Ca urmare a acestui fapt se prezumă că prejudiciul cauzat de prepus în exercițiul funcțiilor încredințate se consideră a fi cauzat prin acțiunile comitentului. Răspunderea comitentului se angajează în prezența condițiilor generale ale răspunderii delictuale (prejudiciul, fapta ilicită a prepusului, raportul causal între fapta prepusului și prejudiciu, vinovăția acestuia), precum și a unor condiții speciale: a) existența unui raport de subordonare între comitent și prepus; b) cauzarea prejudiciului de către prepus în cadrul funcțiilor încredințate de comitent.

În acest sens, Colegiul consideră oportun de a reitera prevederile art. 1403 Cod Civil, care statuează expres că, comitentul răspunde de prejudiciul cauzat cu vinovăție de prepusul său în funcțiile care i s-au încredințat. Comitentul conservă dreptul de regres contra prepusului. Prepusul se poate exonera dacă va dovedi că s-a conformat întocmai instrucțiunilor comitentului.

Astfel, Colegiul menționează că, decizia instanței de apel poartă un caracter prematur, deoarece a fost adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural, fără a se referi la normele de drept material, fapt care atrage încălcarea dreptului la un proces echitabil, din care motive decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu remiterea pricinii pentru rejudecare în instanța de apel.

Instanța de recurs menționează că, în conformitate cu art. 239 C.P.C., hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată. Iar în conformitate cu art. 241 alin. (5) C.P.C., în motivare se indică circumstanțele pricinii constatate de instanță, probele care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată, instanța de recurs reiterează și prevederile art. 373 C.P.C., care statuează expres că, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiectiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte și când hotărârea este atacată și de alți participanți la proces.

În sprijinul normelor naționale vine și reglementările Curții Europene, astfel, instanța de recurs reiterează că, obligația de motivare a hotărârilor judecătorești se

regăsește în jurisprudența constantă a Curții Europene pentru Drepturile Omului și își are izvorul în dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri să prezinte judecătorului observațiile și argumentele sale (CEDO, hotărârea Werner c. Austria din 24.11.1997), combinat cu dreptul părților și că aceste observații și argumente să fie examinate în mod efectiv (CEDO, hotărârea Van de Hurk c. Olanda din 19.04.1994), iar obligația de motivare a hotărârilor este singurul mijloc prin care se poate verifica respectarea drepturilor menționate anterior, ca piloni de bază ai dreptului la un proces echitabil.

Instanța de recurs menționează că, este neîntemeiat demersul înaintat de Primăria st. Talmaza privind suspendarea examinării recursului, din care considerente urmează a fi respins.

Din considerentele menționate, având în vedere faptul că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Primăria st. Talmaza, a casa decizia instanței de apel restituind pricina pentru rejudecare în instanța de apel – Curtea de Apel Bender.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Se respinge demersul înaintat de Primăria st. Talmaza privind suspendarea examinării recursului.

Se admite recursul declarat de Primăria st. Talmaza.

Se casează decizia Curții de Apel Bender din 24 octombrie 2013, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Pronoza Iurie și Pronoza Fiocla, intervenientul accesoriu SRL „Mastas Brio” împotriva Primăriei satului Talmaza, rn. Ștefan Vodă, intervenient accesoriu Pleșca Vladimir cu privire la încasarea prejudiciului material și repararea prejudiciului moral, cu remiterea pricinii pentru rejudecare în instanța de apel – Curtea de Apel Bender, în alt complet de judecători.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Sveatoslav Moldovan

Ghenadie Nicolaev

Vera Macinskaia